

2010-02-03

Kulturhistoriskt underlag

Munksjö pappersbruk

Munksjö pappersbruk anlades 1860 på ett område en bit utanför Jönköpings stad. Idag ligger bruket centralt i Jönköping. Brukets produktion är igång på det norra bruksområdet men det södra området är sålt för exploatering.

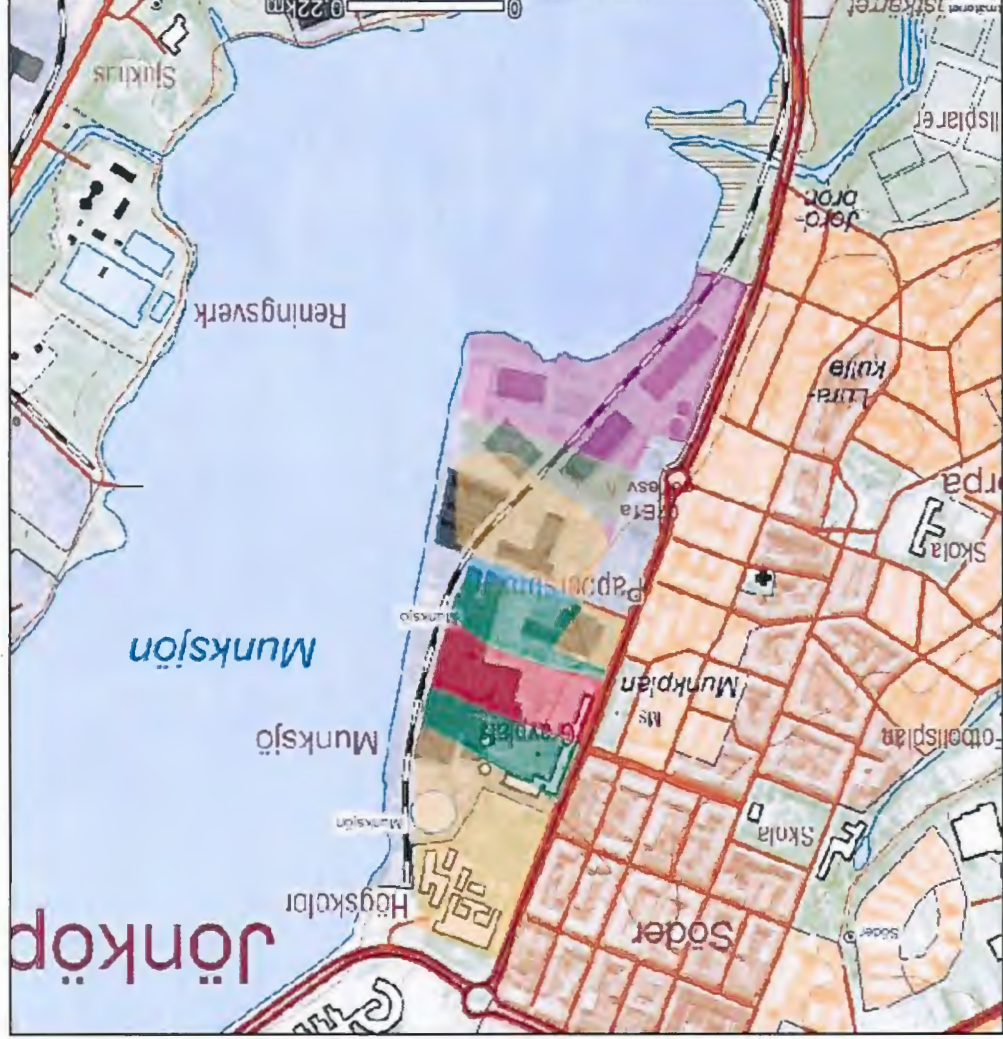
- Innehållsförteckning**
- 3 Bruksområdet 1860-1970
 - 4 Bruksområdet 1970-2010
 - 5 Strändlinje/utfyllnad
 - 6 Bedygelsesutveckling
 - 8 Byggnadernas ålder
 - 9 Byggnadskaraktärer
 - 11 Kulturhistoriskt värdefulla strukturer och byggnader
 - 13 Uppdragsgrupp

BRUKSOMRÅDET 1860-1970

- ◆ Ursprunglig fastighet 1860
- ◆ Utvidgningar av området tom. 1877
- ◆ Utvidgning 1878
- ◆ Utvidgningar under sent 1880- och 1890-tal
- ◆ Utvidgning 1913
- ◆ Utvidgningar 1920-1970-tal

Bruksområdet var som störst under mitten av 1900-talet. Från 1970-talet har delar av bruksområdet sålts.

BRUKSOMRÅDET 1970-2010

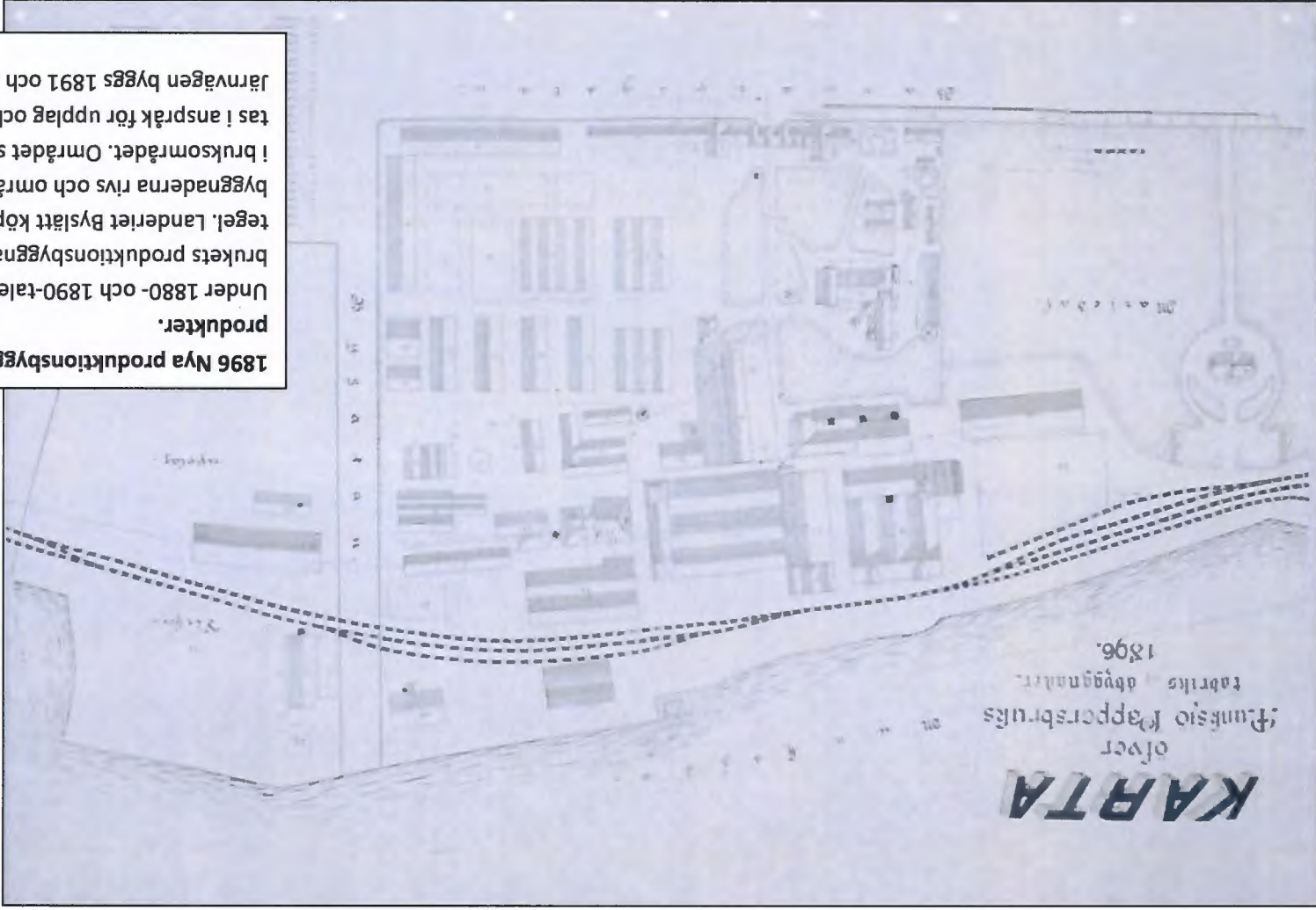
- ◆ Lappen 16 sålt ca 1970 till Landstinget.
- ◆ Lappen 8 sålt på 1980-talet till Jönköping energi
- ◆ Lappen 5 och 9 sålt 2007 till Tolust AB. Lappen 5 nyttjas tom 2012 av Munksjö AB och SCA.
- ◆ Lappen 11, kvarvarande bruksområde ägt av Munksjö AB.

BEBYGGEUTVECKLING

1878. Bruket utvecklas.
Bruket har funnits i ca 15 år och gått från en liten verksamhet till en fabrik som ständigt växer.
Produktionsbyggnaderna är fortfarande de som byggdes 1861-62. Den övriga bebyggelsen växer ständigt.

1896 Nya produktionsbyggnader och nya produkter.
Under 1880- och 1890-talet byts alla brukets produktionsbyggnader ut till nya i tegel. Landeriet Byslätt köps in, byggnaderna rivs och området inkorporeras i bruksområdet. Området söder om bygatan tas i anspråk för upplag och viss produktion. Järnvägen byggs 1891 och delar området.

1920-tal. Området växer
Byggnadsmassan växer. Byggnader byts ut efter hand verksamheten kräver så. Mer och mer verksamhet flyttas till södra området. Produktionsbyggnaderna är fortfarande uppdelade och ännu inte hopbyggda till det

1950-tal. Brukets storhetstid
Under 1950- och 60-talet har brukets sin storhetstid. Efter kriget byggs nya produktions- och förädlingsbyggnader både på norra och södra delen av området. Produktionsbyggnaderna byggs ihop till ett sammanhängande byggnadskomplex. Hela det södra området nyttjas nu för bruket.

BYGNADSKARAKTÄRER

1870-tal

1880-tal

1890-tal

1900-1929

1930-tal

1940-tal

1950-tal

1960-tal

1970-

KULTURHISTORISKT VÄRDEFULLA STRUKTURER

Topografiska skillnader
Inom bruksområdet finns
avsevärda höjdskillnader.
Stora delar av områdets
plana delar består av
utvinningsmassor. Marknivån
höjer sig avsevärt mot

Munksjökajen
Kajen var fram till
1970-talet en viktig
del av infra-
strukturen. En viktig
del av området och
upplevelsen av detta.

Vaggerydsbanan
Järnvägen ligger som en
befintlig struktur i området.
Den anlades 1891 och
reguljär trafik flyttades till ny
bansträckning på 1970-talet.
Många av brukets byggnader
är lokaliserade efter denna.

Befintlig gatuplan.
Inom området finns
ett antal äldre och
nyare
gatusträckningar.
Vissa som
Cellulosagatan har
funnits sedan brukets
start.

◆ **Högsta kulturhistoriska värde.**

Byggnader som visar pappersbrukets utveckling från starten 1860 fram till det sena 1900-talet. Byggnaderna visar brukets utbyggnad, förändring och dess sociala aspekter. Byggnaderna är viktiga för förståelsen och upplevelsen av pappersbruksområdet. Dessa byggnader är befintliga värden som tillsammans med nya värden kan ge ett attraktivt område med avstamp i områdets historia.

◆ **Stort kulturhistoriskt värde**

Byggnaderna är tydliga exempel på 1900-talets industriarkitektur från det tidiga 1900-talets tegelbyggnader med gjutjärnfenster till de storskaliga produktionsbyggnaderna från mitten av 1900-talet. Välbyggda byggnader med fina material. Byggnader med högt bruksvärde som i delar kan byggas om till ny verksamhet.

◆ **Visst kulturhistoriskt värde.**

Komplementbyggnader i olika form som är viktiga för brukets funktion. Byggnaderna har ringa upplevelsevärde och kan sägas vara standardbyggnader för industrin med högt bruksvärde. Flera av dessa byggnader förstärker områdets viktiga strukturer genom sin placering.

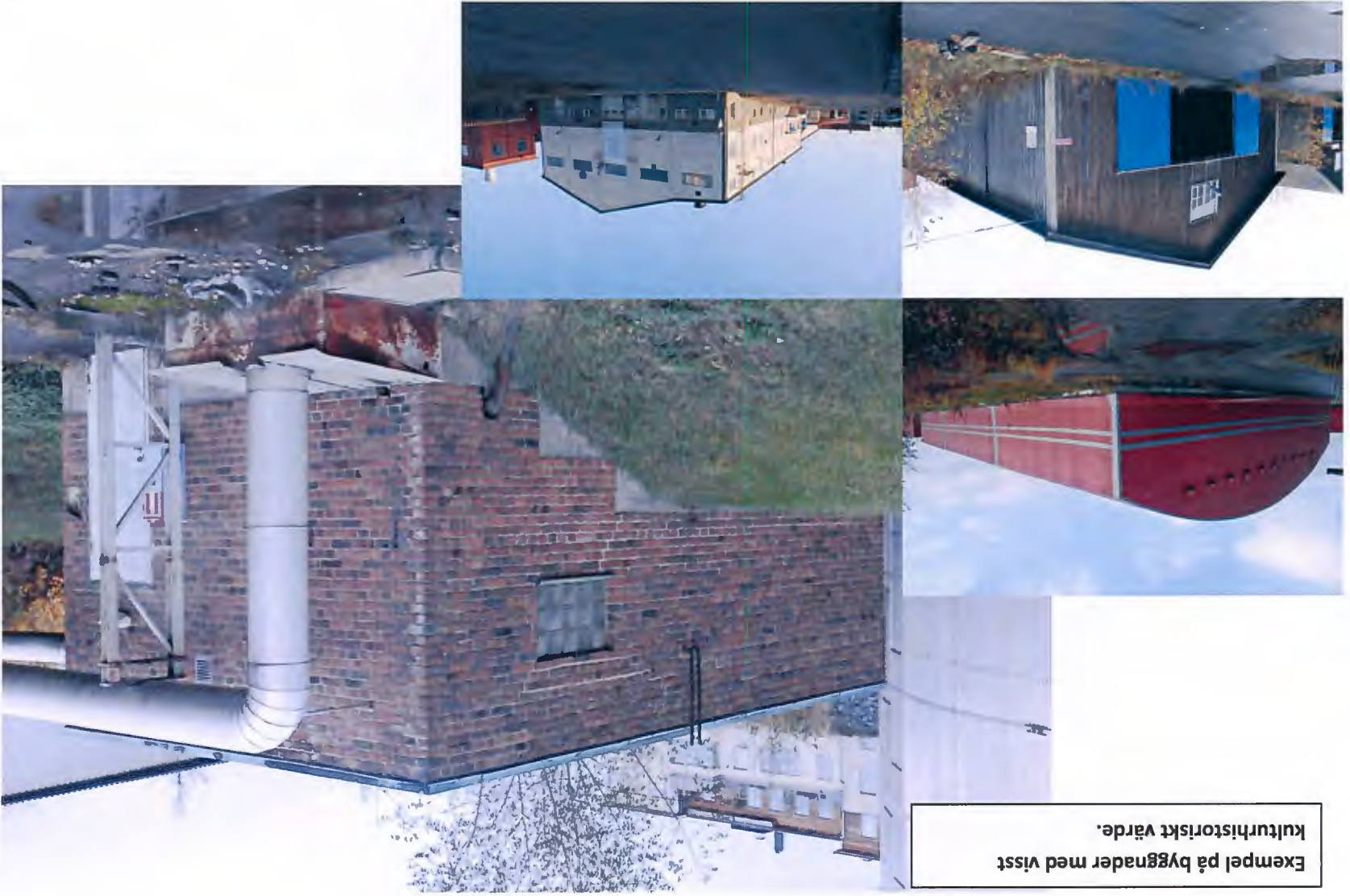

Exempel på byggnader med högt kulturhistoriskt värde.

Exempel på byggnader med stort kulturhistoriskt värde.

Exempel på byggnader med visst kulturhistoriskt värde.

UPPDRAAGSGRUPP

Hör gärna av er om ni har frågor eller funderingar avseende rapporten och dess innehåll.

NIRAS Sweden AB

Lilla Bommen 6

411 04 Göteborg

Henrik Ogstedt

Byggnadsantikvarie

031-333 66 38

henrik.ogstedt@niras.se

Hanna Domfors

Byggnadsantikvarie

011-26 40 63

hanna.domfors@niras.se